

HISTORIA W DATACH

- 4000r. p.n.e.** – Wynalezienie pisma.
- 1100r. p.n.e.** – Powstanie alfabetu fenickiego.
- 776r.p.n.e.** - Pierwsze starożytne igrzyska olimpijskie w Olimpii (Grecja).
- 753r.p.n.e.** - Założenie Rzymu.
- 490r. p.n.e.** – Bitwa pod Maratonem (I wojna Persów z Grekami)
- 480r. p.n.e.** – Bitwy pod Termopilami (II wojna Persów z Grekami – bohaterska śmierć Leonidasa dowódcy spartańskiego)
- 480r. p.n.e.** – Bitwa pod Salaminą – bitwa morska (II wojna Persów z Grekami).
- 264r.-241r. p.n.e.** – I wojna punicka (wojna Rzymu z Kartaginą – kolonią fenicką).
- 218r.-201r. p.n.e.** – II wojna punicka (przekroczenie Alp przez Hannibala, klęska pod Zamą 202r. p.n.e.).
- 149r.-146r. p.n.e.** – III wojna punicka (zniszczenie Kartaginy).
- 73r. p.n.e.** – Powstanie Spartakusa (niewolników w Rzymie).
- 44r. p.n.e.** – śmierć Juliusza Cezara (zabity na schodach senatu, zaszytyetowany przez m.in.Brutusa – przyjaciela).
- 1r.** – narodziny Chrystusa.
- 393r.** – Ostatnie Igrzyska olimpijskie w Grecji.
- 476r.** - Upadek cesarstwa zachodnio-rzymskiego.
- 622r.** - Ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny.
- 800r.** - Karol Wielki, syn Pepina Małego, król Franków, koronowany w Rzymie przez papieża na cesarza.
- 843r.** – Traktat w Verdun – podział monarchii Karola Wielkiego (Lotar – część środkowa, Karol Łysy – dzisiejsza Francja, Ludwik Niemiecki – dzisiejsze Niemcy)
- 966r.** - Chrzest Mieszka I, księcia polskiego. Początek chrystianizacji Polski (chrzest przyjęt z Czech).
- 972r.** – Zwycięstwo Mieszka I pod Cedynią nad wojskami margrabiego Hodona.
Mieszko opanowuje Pomorze Zachodnie po wyspę Wolin i Kołobrzeg włącznie.
- 1000r.** - Cesarz Otton III przybywa do Polski na zjazd gnieźnieński. Uznaje niezależność księcia polskiego Bolesława I Chrobrego. Powołanie za zgodą cesarza i papieża metropolii gnieźnieńskiej i podległych jej biskupstw w Krakowie, Wrocławiu i Kołobrzegu, tworzy pierwszą strukturę hierarchii kościelnej w Polsce.
- 1002r. – 1018r.** – wojny polsko-niemieckie (Bolesław Chrobry z Henrykiem II). Trzy etapy wojny 1002-1005, 1007-1013, 1015-1018.
- 1018r.** - Pokój w Budziszynie kończy trzecią wojnę polsko-niemiecką. W polskich rękach pozostają Łużyce i Miłsko (zajęte przez Bolesława I Chrobrego w wyprawie 1002 r.).
- 1025r.** - Bolesław I Chrobry koronowany na króla Polski.
- 1025r.** – Koronacja Mieszka II na króla Polski.
- 1054r.** – Schizma wschodnia. Podział chrześcijaństwa na kościół prawosławny (Konstatynopol) i kościół rzymsko-katolicki (Rzym).
- 1076r.** - Książę Bolesław II Śmiały (Szczodry) królem Polski.
- 1096r.** – Początek pierwszej krucjaty (wyprawy krzyżowe). Wyprawy do Palestyny mające na celu obronę miejsca narodzenia Chrystusa przed muzułmanami.
- 1109r.** - Bitwa pod Głogowem. Zwycięstwo Bolesława III Krzywoustego nad wojskami niemieckiego cesarza Henryka V.
- 1138r.** - Dążąc do zapobieżenia walkom o tron, Bolesław III Krzywousty dzieli kraj pomiędzy swych synów.
W celu utrzymania jedności państwa tworzy jednocześnie dzielnicę senioralną, pozostającą pod władzą księcia zwierzchniego (zasada senioralna). Początek rozbicia dzielnicowego w Polsce trwającego do 1320r.
- 1226r.** - Książę mazowiecki Konrad sprowadza do Polski Zakon Krzyżacki i nadaje mu w lenno ziemię chełmińską (formalne nadanie - 1228 r.).
- 1241r.** - Bitwa pod Legnicą. Najazd Tatarów na Polskę. Klęska i śmierć księcia śląskiego Henryka Pobożnego.
- 1295r.** - Koronacja księcia wielkopolskiego Przemysła II na króla Polski.
- 1320r.** - Książę kujawski Władysław Łokietek, panujący faktycznie od 1306 roku, koronowany na króla Polski w Krakowie.
Koniec rozbicia dzielnicowego.
- 1331r.** - (27 IX) - Bitwa pod Płowcami. Wojska Władysława Łokietka zwyciężają Krzyżaków.
- 1343r.** - (8 VII) - Zawarcie w Kaliszu pokoju z Krzyżakami. Kazimierz Wielki (syn Władysława Łokietka) zrzeka się Pomorza na rzecz Krzyżaków. W zamian odzyskuje Kujawy i ziemię dobrzyńską.
- 1364r.** - Założenie Akademii Krakowskiej. W tym samym roku w Krakowie odbywa się słynny zjazd monarchów.
Kazimierz Wielki jest rozjemcą między królem Ludwikiem Węgierskim a cesarzem Karolem IV.
- 1370r.** - Śmierć Kazimierza Wielkiego, ostatniego króla z dynastii Piastów. Królem Polski zostaje Ludwik Węgierski z dynastii francuskiej Andegawenów (jego matką była Elżbieta - córka Władysława Łokietka).
- 1374r.** - Przywilej koszycki. Celem zjednania sobie szlachty król Ludwik Węgierski nadaje jej rozliczne przywileje (możliwość osadzenia na tronie Polski jednej z córek Ludwika – będzie to Jadwiga).
- 1385r.** - Unia polsko-litewska w Krewie. Jagiełło - wielki książę litewski w zamian za uzyskanie ręki królowej Jadwigi (córci Ludwika Węgierskiego) i tronu polskiego - zobowiązuje się m.in. przyjąć wraz ze swymi braćmi chrzest w obrządku łacińskim, nawrócić Litwę na chrześcijaństwo, odzyskać utracone przez Polskę terytoria (Pomorze).
- 15 VII 1410r.** - Zwycięstwo wojsk polsko-litewsko-ruskich nad Krzyżakami pod Grunwaldem. (król Polski Władysław Jagiełło, Wielki Książę Litewski Witold – Wielki Mistrz Krzyżacki Ulrich von Jungingen).
- 1411r.** – I pokój toruński. Kończy wielką wojnę z Krzyżakami 1409-1411. Polska odzyskuje Ziemię dobrzyńską, Zakon rezygnuje ze Żmudzi.

- 1413r.** - Unia horodelska. Na zjeździe w Horodlu, Polska i Litwa zobowiązują się do wzajemnych konsultacji i uzgodnień w sprawie wyboru króla i wielkiego księcia po śmierci Jagiełły i Witolda oraz do odbywania wspólnych narad. Na Litwie wprowadzono podział kraju na kasztelanie i województwa.
- 1444r.** - Śmierć Władysława III Warneńczyka, od czterech lat króla Polski i Węgier, w bitwie z Turkami pod Warną. Koniec unii personalnej z Węgrami, krach planów rozszerzenia panowania jagiellońskiego na kraje środkowoeuropejskie. Początek trzyletniego bezkrólewia w Polsce.
- 1453r.** - Upadek Cesarstwa Bizantyjskiego. Po trwającym miesiąc oblężeniu sułtan turecki - Mehmed II zdobywa Konstantynopol.
- 1454r.** - **1466r.** - Wojna trzynastoletnia z Zakonem Krzyżackim. Rozpoczyna się klęską Polaków pod Chojnicami. Od 1461 r. Kazimierz Jagiellończyk, pozyskawszy środki na wojska zaciężne, stopniowo przechyla szalę zwycięstwa na korzyść Polski. W 1463 r. wielka flota krzyżacka rozbita na Zalewie Wiślanym.
W 1466 r. zawarcie II pokoju w Toruniu, który oznacza ostateczną klęskę państwa krzyżackiego. Polska odzyskuje Pomorze Gdańskie.
- 1492r.** - Włoski żeglarz i podróżnik w służbie króla hiszpańskiego - Krzysztof Kolumb, płynąc w zamierzeniu ku Indiom, dociera do wyspy San Salvador na Morzu Karaibskim. Jest to umowna data odkrycia Ameryki. Koniec średniowiecza, początek ery nowożytnej.
- 1496r.** - Jan Olbracht wydaje w Piotrkowie przywilej dla szlachty. Przywilej ogranicza swobodę chłopów (zabrania im opuszczania wsi bez zezwolenia pana), ogranicza prawa miast, umacnia pozycję ekonomiczną szlachty.
- 1498r.** - Podróżnik portugalski Vasco da Gama na czele flotyli składającej się z czterech okrętów dociera do zachodniego wybrzeża Indii.
- 1505r.** - Sejm radomski. Konstytucja *nihil novi* (*nic nowego*) orzeka, że król i jego następcy nie będą wydawali ustaw bez wspólnej zgody senatu i izby poselskiej. Jednocześnie zabroniono szlachcie, pod groźbą utraty szlachectwa, zajmowania się handlem i rzemiosłem.
- 1517r.** - Wystąpienie Marcina Lutra w Wittemberdze przeciwko odpustom (95 tez). Początek reformacji. Rozłam w kościele – powstanie wyznań protestanckich (M. Luter – luteranizm; Jan Kalwin – kalwinizm; Henryk VIII - anglikanizm).
- 1525r.** - Hołd pruski. Książę Prus Albrecht Hohenzollern (do tego momentu wielki mistrz Zakonu Krzyżackiego) składa na rynku krakowskim hołd lenny Zygmuntovi I Staremu. Państwo krzyżackie staje się państwem świeckim, pozostającym w zależności lennej od Polski.
- 1569r.** - Unia lubelska. Najważniejsze postanowienia: Korona i Wielkie Księstwo Litewskie stanowią jedno państwo; oba kraje mają jednego króla, wybieranego wspólnie i koronowanego w Krakowie; wspólne sejmy; jedna moneta; wspólna polityka zagraniczna; swoboda osiedlania się Polaków i Litwinów w obu krajach; osobne, ale jednakowe urzędy, skarb i wojsko.
- 1572r.** - Noc Świętego Bartłomieja (z 23 na 24 sierpnia). Za panowania Karola IX i regentki Katarzyny Medycejskiej w Paryżu skrytobójczo wymordowano hugenotów (francuscy wyznawcy kalwinizmu). Była to jedna z największych rzezi na tle religijnym.
- 1572r.** - śmierć Zygmunta II Augusta. Koniec dynastii Jagiellonów na tronie polskim.
- 1573r.** - Konfederacja warszawska. Szlachta zgromadzona na sejmie konwokacyjnym w Warszawie podejmuje uchwałę gwarantującą wolność wyznania. Jednakże uchwała ta głosi wolność sumienia i tolerancję wyłącznie dla tej warstwy społecznej.
- 1573r.** - Pierwsza wolna elekcja. wybór Henryka Walezego (Francja) na króla Polski.
- 1596r.** - Przeniesienie stolicy z Krakowa do Warszawy.
- 1605r.** - Bitwa ze Szwedami pod Kircholmem. Po raz pierwszy wojska polskie wykorzystują husarię.
- 1620r.** - Bitwa z Turkami pod Cecorą.
- 1627r.** - Bitwa morska ze Szwedami pod Oliwą.
- 1648r.** - Powstanie na Ukrainie pod wodzą Bohdana Chmielnickiego. W bitwach pod Żółtymi Wodami, Korsuniem i Piławcami armia polska ponosi dramatyczne klęski. Pierwszy okres wojny ukraińskiej (wojen kozackich) zakończy się w 1649 r. ugodą zborowską.
- 1654r.** - Starszyzna kozacka zebrana na radzie w Pierejesławiu uchwała zjednoczenie lewobrzeżnej Ukrainy z Rosją.
- 1655r.-1660r.** - Wojna polsko-szwedzka (potop szwedzki). Liczące ok. 40 tys. żołnierzy wojska szwedzkie wkroczyły do Wielkopolski i na Litwę. Po początkowych klęskach sukcesem zakończyła się obrona Częstochowy i bitwa o Warszawę, a także liczne bitwy partyzanckie. Działania polityczne (rezygnacja z lenna pruskiego i przyznanie suwerenności Prusom Książęcym w zamian za zerwanie przez elektora brandenburskiego sojuszu ze Szwedami) oraz nasilenie walk doprowadzają do zawarcia **pokoju w Oliwie** (1660). Jan II Kazimierz zrzeka się praw do tronu szwedzkiego; Polska traci większą część Inflant.
- 1657r.** - Najazd na Polskę księcia Siedmiogrodu - Jerzego Rakoczego. Polska otrzymuje posiłki od cesarstwa austriackiego, co wraz z sukcesami chłopskiej partyzantki doprowadza do kapitulacji Rakoczego. W tym samym roku mocą traktatów welawsko-bydgoskich Polska rezygnuje z lenna pruskiego (**patrz wyżej**).
- 1683r.** - (12 IX) - Wojska polskie i austriackie, dowodzone przez Jana III Sobieskiego, odnoszą wielkie zwycięstwo nad Turkami (wielki wezyr Kara Mustafa) pod Wiedniem. Od tego pogromu datuje się załamanie potęgi tureckiej w Europie.
- 1701r.** - Fryderyk III, elektor brandenburski i książę pruski koronuje się w Królewcu na króla pruskiego.
- 1717r.** - Sejm „niemy” (nazwany tak z powodu nie dopuszczenia do głosu posłów w obawie przed zerwaniem posiedzenia). Koniec walki szlachty z konfederacją tarnogrodzkiej z królem Augustem II. Sejm ogranicza liczebność wojsk saskich w Polsce i usuwa saskich urzędników. Królowi zabrania się rozpoczynania wojny bez zgody sejmu, a także więzienia szlachty bez wyroku sądowego.
- 1764r.** - Ostatnia wolna elekcja. Początek panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego.

- 1776r. - (4 VII)** - Kongres w Filadelfii uchwała Deklarację Niepodległości Stanów Zjednoczonych Ameryki, którą podpisują przedstawiciele 13 stanów. Jej autorem był Tomasz Jefferson. Dzień 4 lipca jest świętem narodowym USA.
- 1772r.** - Pierwszy rozbiór Polski. **Austria** zajmuje południową część województwa krakowskiego, polską część Śląska, Ruś Czerwoną i część Podola (83 000 km i 2065 tys. ludności); **Prusy** zajmują Pomorze bez Gdańska i Torunia, część Wielkopolski i Kujaw (36 000 km i 580 tys. ludności); **Rosja** zajmuje Inflanty oraz część Białorusi (92 000 km i 1300 tys. ludności).
- 1773r.** – Sejm rozbiorowy. Protest Tadeusza Rejtana. (darcie szat na obrazie Jana Matejki – XIXw.)
- 1773r.** - Utworzenie Komisji Edukacji Narodowej, pierwszego w świecie ministerstwa oświaty.
- 1788r.-1792r.** - Sejm zwyczajny w Warszawie, zwany Czteroletnim lub Wielkim, dokonuje postępowych zmian w ustroju Polski. Uchwała prawo o miastach, nową konstytucję (patrz data: 3 V 1791 r.) i reorganizację armii. Reformy miały na celu uniezależnienie Polski od Prus, Austrii i Rosji oraz odzyskanie suwerenności.
- 14 VII 1789r.** - Lud Paryża burzy Bastylie - więzienie wrogów monarchii, symbol panującego wówczas we Francji ustroju. Dzień 14 lipca jest świętem narodowym Francji. (Wybuch Wielkiej Rewolucji Francuskiej).
- 3 V 1791r.** - Sejm Czteroletni uchwała konstytucję. Główne postanowienia: władza dzieli się na prawodawczą (sejm złożony z izby poselskiej i senatu, uchwały większością głosów, zniesienie *liberum veto* i konfederacji), wykonawczą (król wspólnie ze Strażą Praw, tj. radą ministrów mianowaną przez króla) oraz sądowniczą (od wyroków sądów pierwszej instancji przysługuje apelacja do trybunałów); władza królewska jest dziedziczna; znosi się wolną elekcję; szlachta pozostaje przy dawnych przywilejach; umowy między chłopami i dziedzicami nie mogą być samowolnie zmieniane; katolicyzm jest religią panującą; innym wyznaniom zapewnia się pełnię swobód i opiekę prawną.
- 1793r.** - Drugi rozbiór Polski. Umowa między **Rosją a Prusami**. Prusy zajmują województwa: brzesko-kujawskie, gnieźnieńskie, inowrocławskie, kaliskie, sieradzkie, część województwa rawskiego i ziemie zakroczymską oraz Gdańsk i Toruń (51 000 km i 1 milion ludności); Rosja zajmuje województwa: kijowskie, braclawskie i podolskie oraz częściowo nowogródzkie, brzesko-litewskie i wołyńskie (25 000 km i 3 miliony ludności). Sejm nadzwyczajny w Grodnie unieważnia Konstytucję 3 maja, przywracając dawny ustrój, oraz zatwierdza traktaty rozbiorowe.
- 1794r.** - Insurekcja (powstanie) Kościuszkowska.
 24 III - Przysięga Kościuszki w Krakowie, powołanie pod broń mężczyzn od 18 do 28 roku życia.
 4 IV - Zwycięstwo Kościuszki **pod Racławicami**.
 17-18 IV - Insurekcja warszawska; powstańcy oswobadzają stolicę od wojsk carskich.
 24 IV - Powstanie klubu jakobinów w Warszawie; radykalny program zmian ustrojowych i społecznych.
 7 V - Uniwersał połaniecki. Kościuszek znosi osobiste poddaństwo chłopów.
 VII-IX - Oblężenie Warszawy przez Prusaków, zakończone odstąpieniem wobec powstania w Wielkopolsce, które zagroziło tyłom armii pruskiej.
 10 X - Klęska **pod Maciejowicami**. Kościuszek w niewoli rosyjskiej.
 9 XI - Koniec Insurekcji. Wojska rosyjskie dowodzone przez Suworowa zajmują Warszawę.
- 1795r.** - Trzeci rozbiór Polski. Koniec niepodległego państwa. **Austria** zajmuje ziemie między Bugiem, Wisłą a Pilicą wraz z Krakowem (47 000 km i 500 tys. ludności); **Prusy** zajmują ziemie leżące na północ od dolnej Pilicy i dolnego Bugu z Warszawą oraz pas między Prusami Wschodnimi a Niemnem (48 000 km i 1 milion ludności); **Rosja** zajmuje ziemie po Bug i Niemnem ze Żmudzią (120 000 km i 1 200 tys. ludności.) Król Stanisław August abdykuje.
- 1797r.** - Powstanie legionów polskich we Włoszech; Józef Wybicki pisze hymn legionów „Pieśń legionów polskich we Włoszech” - „Jeszcze Polska nie zginęła”.
- 1804r.** - Napoleon Bonaparte „cesarzem Francuzów” (nie cesarzem Francji!). Koronacja odbywa się w Paryżu. Dokonuje jej papież Pius VII.
- 1807r.** - Pokój w Tylży. Z ziem polskich zagarniętych przez Prusy w II i III rozbiórze tworzy się Księstwo Warszawskie z Fryderykiem Augustem I - królem saskim - na tronie książęcym.
- 1812r.** - Wojna Napoleona z Rosją.
- 1815r.** - Obrady Kongresu Wiedeńskiego (rozpoczętego w 1814r.), które po upadku Napoleona ustalił mapę polityczną Europy. Główne postanowienia:
 - Rosja utrzymuje Finlandię i Besarabię; z ziem Księstwa Warszawskiego tworzy się Królestwo Polskie.
 - Powstaje Rzeczpospolita Krakowska;
 - Prusy odzyskują ziemie utracone w traktacie tylżyckim oraz połowę Saksonii, departament poznański i bydgoski z Toruniem (z ziem Księstwa Warszawskiego) oraz Gdańsk; na zachodzie Europy otrzymują Nadrenię i Westfalię;
 - powstaje Związek Niemiecki (34 państwa zamiast dotychczasowych 350 państw);
 - Austria otrzymuje okręg tarnopolski, Salzburg i Tyrol;
 - następuje restauracja państwa kościelnego;
 - od Danii odrywa się Norwegię i łączy ją unią personalną ze Szwecją;
 - w Hiszpanii, Portugalii i Sardynii restauracja starej dynastii.
- 1815r.** - Proklamowanie w Warszawie Królestwa Polskiego z carem Aleksandrem I jako monarchą. Car nadaje Królestwu Polskiemu konstytucję. Na Kongresie Wiedeńskim utworzono Rzeczpospolitą Krakowską, uznając Kraków z okręgiem za „niepodległe” miasto pod kontrolą zaborców, przede wszystkim Austrii (patrz wyżej).
- 29/30 XI 1830r.** - Wybuch Powstania Listopadowego; podchorążowie uderzają na Belweder.
- 1831r.** - Powstanie Listopadowe.
 25 I - Sejm detronizuje cara, ogłaszając niepodległość Polski. Na czele rządu staje książę Adam Czartoryski.
 5 II - Armia rosyjska przekracza granice Królestwa.
 25 II - Bój o Olszynkę Grochowską; niepowodzenie wojsk polskich dowodzonych przez gen. Józefa Chłopickiego.
 26 II - Generał Jan Skrzynecki naczelnym wodzem.
 30/31 III - Zwycięstwo Polaków pod Wawrem i Dębem Wielkim.

10 IV - Zwycięstwo pod Iganiami.

26 V - Klęska pod Ostrołęką.

13 VII - Oddziały polskie na Litwie kapitulują po serii niepowodzeń.

16-17 VIII - Po zamieszkach w Warszawie upadek rządu. Władzę obejmuje generał Jan Krukowiecki, dążący do porozumienia z Rosjanami.

8 IX - Kapitulacja Warszawy przed Rosjanami.

X - Resztki wojska polskiego z ostatnim wodzem naczelnym powstania, generałem Maciejem Rybińskim, przechodzą do Prus i kapitulują. Kraj opuszcza około 9 tys. powstańców emigrujących do Francji, Anglii, Szwajcarii i USA.

1846r. - Powstanie Krakowskie.

1848r. - Wiosna Ludów na ziemiach polskich.

III - Powołanie w zaborze pruskim Komitetu Narodowego Polskiego; samorządne powstawanie oddziałów wojskowych. W zaborze austriackim demonstracje uliczne i uwolnienie więźniów politycznych w Krakowie.

IV - Powstanie w Wielkopolsce pod przywództwem Mierosławskiego. Mimo kilku sukcesów w bitwach, powstańcy kapitulują wobec przewagi pruskiej; rozpoczyna się brutalna pacyfikacja. Powołanie w Krakowie Komitetu Narodowego i walki uliczne. Po zbombardowaniu miasta mieszkańcy kapitulują.

XI - Walki uliczne z Austriakami we Lwowie.

1848r. – 1849r. - Wiosna Ludów w Europie.

1861r. - Manifestacja i rozruchy w Warszawie; ogłoszenie stanu wojennego w Królestwie. Ugrupowanie **Czerwonych** zakłada tajny Komitet Miejski w Warszawie w celu zjednoczenia sił konspiracyjnych i przygotowania nowego powstania. Zawiązanie Dyrekcji **Białych**; ugrupowanie to głosi hasło niepodległości, lecz dąży do odłożenia powstania.

22/23 I 1863r. - Wybuch Powstania Styczniowego.

Komitet Miejski Czerwonych po przyjęciu nazwy Komitet Centralny podejmuje decyzję o wybuchu powstania.

Zarządzona przez Rosjan „branka” młodzieży do wojska, mająca na celu zdeorganizowanie działalności spiskowej, zwiększa napięcie. Komitet Centralny mianuje Ludwika Mierosławskiego dyktatorem i przekształca się w Tymczasowy Rząd Narodowy. Wydaje manifest głoszący m.in. równość wszystkich obywateli, bez różnicy wiary, pochodzenia i stanu, oraz oddanie ziemi chłopom.

W lutym oddziały powstańcze ponoszą klęski. Mierosławski ucieka za granicę. Dyktatorem powstania zostaje Marian Langiewicz, uznający dalsze walki za niemożliwe. Langiewicz uchodzi do Galicji. Do powstania przystępuje ugrupowanie Białych. Powstaje Rząd Narodowy, złożony z przedstawicieli obu ugrupowań. Dyktatorem powstania zostaje **Romuald Traugutt**. Jego aresztowanie i późniejsze stracenie (5 VIII 1864 r.) oznacza koniec powstania.

1861r.-1865r. - Wojna domowa (secesyjna) w USA. Abraham Lincoln wybrany prezydentem USA. Jedenaście stanów południowych występuje z unii, tworząc Skonfederowane Stany Ameryki i powołuje na swojego prezydenta Davisa Jeffersona. Wybuch wojny domowej zakończonej klęską Konfederacji. Abraham Lincoln skrytobójczo zamordowany.

1866r. - Wojna prusko-austriacka zakończona zwycięstwem Prus w słynnej bitwie pod Sadową (Morawy) i pokojem w Pradze. Likwidacja Związku Niemieckiego, a tym samym koniec dominacji Austrii w Niemczech. Powstanie Związku Północnoniemieckiego (22 państwa) pod przewodnictwem Prus. Król pruski prezydentem Związku; Otto von Bismarck kanclerzem.

1870r. - Wojna francusko-niemiecka.

19 VII - Napoleon III wypowiada wojnę Prusom.

1 IX - Klęska armii francuskiej pod Sedanem.

4 IX - Rewolucja w Paryżu; detronizacja Napoleona III; Francja republiką.

19 X 1870 r.-28 I 1871 r. - Oblężenie Paryża zakończone kapitulacją.

1871r. - Powstanie Cesarstwa Niemieckiego.

Wilhelm I, król pruski, ogłoszony w Wersalu cesarzem Niemiec. Uchwalenie konstytucji - Niemcy federacją

22 monarchii i trzech miast. Państwa południownoniemieckie przystępują do Związku Północnoniemieckiego.

Otto von Bismarck kanclerzem Niemiec (do 1890 r.). We Francji proklamowanie Komuny Paryskiej, pierwszej w dziejach dyktatury proletariatu. Po ciężkich walkach Komuna Paryska zostaje krwawo zlikwidowana.

1914r. - Wybuch I wojny światowej. Po zamachu w Sarajewie na austriackiego następcę tronu arcyksięcia Franciszka Ferdynanda,

28 VII - Austro-Węgry zaatakowały Serbię.

1 VIII - Niemcy wypowiadają wojnę Rosji.

3 VIII - Niemcy wypowiadają wojnę Francji.

4 VIII - Anglia wypowiada wojnę Niemcom po zaatakowaniu przez nie Belgii.

6 VIII - Austro-Węgry wypowiadają wojnę Rosji, a Serbia - Niemcom.

23 VIII - Japonia wypowiada wojnę Niemcom.

XI - Rosja, Anglia i Francja wypowiadają wojnę Turcji.

1915r. - Umowa między rządem niemieckim a austro-węgierskim w sprawie podziału Królestwa Polskiego na dwie strefy okupacyjne: niemiecką i austriacką. Utworzenie w Warszawie Centralnego Komitetu Narodowego, działającego za zgodą państw centralnych.

5 XI 1916r. - Zapowiedź utworzenia samodzielnego Królestwa Polskiego przez cesarzy Niemiec i Austrii - tzw. **akt dwóch cesarzy**.

1917r. - Rewolucja w Rosji.

W lutym w wyniku rewolucji burżuazyjno-demokratycznej zostaje obalony carat (abdykacja Mikołaja II); Rosja staje się republiką. Powołany zostaje Rząd Tymczasowy. Po okresie walk partyjnych, demonstracji, zamieszek ulicznych i prób puczów, 6 XI (24 X - wg starego kalendarza) wybucha w Piotrogradzie zbrojne powstanie, kierowane przez

bolszewików. Komitet wojskowo-rewolucyjny proklamuje obalenie Rządu Tymczasowego. II Zjazd Rad Robotniczych i Żołnierskich powołuje Radę Komisarzy Ludowych, kierowaną przez Włodzimierza Lenina, która ma rządzić krajem.

3 III 1918r. - Traktat (pokój) brzeski między Rosją Radziecką a mocarstwami centralnymi. Rząd radziecki zmuszony do licznych ustępstw.

11 XI 1918r. - Kapitulacja Niemiec kończy I wojnę światową.

11 XI 1918r. – Odzyskanie przez Polskę niepodległości po 123 latach.

27 XII 1918r. - Wybuch Powstania Wielkopolskiego. Do połowy stycznia 1919 r. wyzwolono większość ziemi wielkopolskiej.

1919r. - Podpisanie traktatu pokojowego w Wersalu. Ze strony Polski podpisali go Roman Dmowski i Ignacy Paderewski (28 VI). Na mocy traktatu powołano Ligę Narodów. Ustalono zasady podziału Europy, m.in. Alzacja i Lotaryngia zostały przekazane Francji, Poznańskie (niemal w całości) i Prusy Zachodnie - Polsce, Kłajpeda - Litwie, okręg Huczyń - Czechosłowacji; Gdańsk został Wolnym Miastem; o przyszłości wielu innych terytoriów miały zdecydować plebiscyty. Niemcy straciły wszystkie posiadłości zamorskie; zostały zobowiązane do prawie całkowitego wydania materiałów wojennych, rozwiązania sztabu generalnego i istniejącej armii, zniesienia obowiązku służby wojskowej. Nowa armia miała prawo liczyć tylko 100 tys. żołnierzy i 15 tys. marynarzy; wszystkie twierdze w odległości 50 km na wschód od Renu miały być zburzone. Cesarz Wilhelm II został postawiony w stan oskarżenia; rząd niemiecki miał wydać specjalnemu trybunałowi wszystkich zbrodniarzy wojennych. Niemcom narzucono niezwykle ostre warunki spłacania reparacji (odszkodowań) wojennych.

Władcy Polski

Piastowie

960-992 Mieszko I - pierwszy władca Polski

992-1025 Bolesław I Chrobry - pierwszy król Polski

1025-1031 Mieszko II Lambert - drugi król Polski

1031-1032 Bezprym - książę Polski

1032-1034 Mieszko II Lambert - król Polski

1034-1058 Kazimierz I Odnowiciel - Książę Polski

1058-1079 Bolesław II Szczodry - trzeci król Polski

1079-1102 Władysław I Herman - Książę Polski

1102-1107 Zbigniew - Książę Polski

1107-1138 Bolesław III Krzywousty - Książę Polski

Władysław II Wygnaniec (1138 – 1146)

Bolesław IV Kędzierzawy (1146 – 1173)

Mieszko III Stary [1173 – 1177 i 1194 – 1202 (z Leszkiem Białym)]

Kazimierz III Sprawiedliwy (1177 – 1194)

Leszek Biały [1194 – 1202 (z Mieszkim Starym), 1202 – 1210 i 1211 – 1227]

Władysław Laskonogi (1202 i 1228)

Henryk I Brodaty (1232 – 1238)

Henryk II Pobożny (1238 – 1241)

Konrad Mazowiecki (1229 – 1232 i 1241 – 1243)

Bolesław V Wstydlawy (1243 – 1279)

Leszek Czarny (1279 – 1288)

Henryk IV Probus (1288 – 1290)

Przemysław II (1295 – 1296)

okres rozbitcia dzielnicowego

Przemyslidzi (władcy czescy)

1291-1305 Wacław II - król Polski

1305-1306 Wacław III - król Polski

Piastowie

1306-1333 Władysław I Łokietek - Król Polski

1333-1370 Kazimierz III Wielki Król Polski

Andegaweni

1370-1382 Ludwik Węgierski - Król Węgier

1384-1399 Jadwiga Andegaweńska - Królowa Polski

Jagiellonowie

1386-1434 Władysław II Jagiełło - Książę litewski

1434-1444 Władysław III Warneńczyk - Król Węgier

1447-1492 Kazimierz IV Jagiellończyk - książę litewski
1492-1501 Jan I Olbracht - król Polski
1501-1506 Aleksander Jagiellończyk - Książę litewski
1506-1548 Zygmunt I Stary - Książę litewski
1548-1572 Zygmunt II August - Książę litewski

Władcy elekcyjni

1573-1575 Henryk Walezy - Król Francji
1576-1586 Stefan Batory - Książę Siedmiogrodu
1587-1632 Zygmunt III Waza - Król Szwecji
1632-1648 Władysław IV Waza - król Szwecji car Rosji
1648-1668 Jan II Kazimierz Waza - Król Szwecji
1669-1673 Michał Korybut Wiśniowiecki - król polski i Książę Litwy
1674-1696 Jan III Sobieski - król polski i Książę Litwy
1697-1706 August II Mocny Sas - król Polski – Wettynowie
1706-1709 Stanisław Leszczyński - król Polski
1709-1733 August II Mocny Sas - król Polski – Wettynowie
1733-1736 Stanisław Leszczyński - król Polski
1733-1763 August III Sas - król Polski – Wettynowie
1764-1795 Stanisław August Poniatowski - ostatni król Polski

Okres rozbiorów

1807-1815 Fryderyk August I – Wettynowie

Romanowowie

1815-1825 Aleksander I
1825-1855 Mikołaj I
1855-1881 Aleksander II
1881-1894 Aleksander III
1894-1917 Mikołaj II

Na zielono materiał dla chcących wiedzieć więcej!

Na czarno materiał wymagany na zakończenie gimnazjum!

Władcy Polski – ile dacie rady!

**JEŻELI DOTARŁEŚ DO KOŃCA, TO GRATULUJĘ
- JESTEŚ WIELKI(A) -**

**WIEM, ŻE NIE BYŁO ŁATWO,
ALE ZOBACZ, ILE WIĘCEJ JUŻ UMIESZ**

**CZŁOWIEKA MOŻNA POZBAWIĆ WIELU RZECZY,
ALE NIGDY JEGO WIEDZY**

ŻYCZĘ POWODZENIA NA EGZAMINIE